

ข้อเท็จจริง 7 ประการเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่มีความต้องการและลักษณะการเรียนรู้ที่ไม่เหมือนกับเด็กในวัยเรียน ซึ่งควรที่จะออกแบบหลักสูตร การเรียนรู้ ให้แตกต่างออกไปจากเด็กในวัยเรียน โดยบทความนี้ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริง 7 ประการเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งมีการนำเสนอในปี 1980 โดย Malcolm Shephard Knowles ซึ่งได้นำทฤษฎีที่โดดเด่นสำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) ที่แตกต่างจากการเรียนรู้ในวัยเด็กซึ่งใช้การสอนเป็นหลัก เขาได้อธิบายความคิดของเขาเพื่อให้การศึกษาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพซึ่งเหมาะสำหรับผู้เชี่ยวชาญ หรืออาจารย์ในระดับบัณฑิตศึกษาควรที่จะได้ทราบ 7 ประการมีดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่มีความรู้สึกด้านมโนทัศน์เป็นตัวของตัวเอง (The Learner's Self Concept)

ในวัยเด็กมนุษย์ได้จำลองตัวเองด้วยการเรียนรู้ เลียนแบบพฤติกรรมหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ และปรัชญาพื้นฐานในการดำรงชีวิตจากพ่อแม่และญาติพี่น้อง พอเข้าช่วงวัยรุ่นมนุษย์ได้ถูกดึงตัวเองออกจากครอบครัว และได้เลียนแบบหรือถ่ายทอดความรู้จากกลุ่มเพื่อนและครูอาจารย์ แต่เมื่อถึงวัยที่เป็นผู้ใหญ่มากขึ้นโดยได้ผจญกระบวนการเรียนรู้จากสองขั้นตอนที่ผ่านมา มนุษย์จะมีลักษณะของความเป็นตนเองอย่างสมบูรณ์แบบ มีความชัดเจนในตัวเอง รู้ว่าตนเองมีความคิดบางส่วนที่แตกต่างและแยกออกจากคนรอบตัว ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจและการกระทำ ดังนั้นผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากว่าตรงกับความต้องการ และความสนใจ ในประสบการณ์ที่ผ่านมา เขาก็จะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นควรจะมีการเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทั้งหลาย เพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้นั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วยเสมอ มโนทัศน์ของผู้เรียนผู้ใหญ่ต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่า และการเรียนรู้ที่มีลักษณะการแนะนำมากกว่าการสอน

ดังนั้นบทบาทของผู้สอนควรจะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) มากกว่าการสอน โดยควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ การยอมรับฟังและยอมรับในการแสดงออก ทศนคติและความรู้สึกนึกคิด ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ได้ นอกจากนั้นจุดที่บุคคลสามารถบรรลุความสำเร็จในด้านมโนภาพแห่งตนในทางการเป็นผู้นำตนเอง (Self – directing) ก็คือลักษณะทางจิตวิทยาของการเป็นผู้ใหญ่ ถ้าหากเขาเกิดความรู้สึกว่าตัวเองไม่ได้รับการยอมรับในสถานการณ์ต่างๆ เลย เขาอาจจะเกิดความเครียดและอาจจะต่อต้านและสิ่งที่สำคัญก็คือ ต้องพยายามทำให้ผู้ใหญ่เกิดภาวะการเป็นผู้นำตนเอง ในการเรียนการสอนให้มากที่สุดด้วย

2. ประสบการณ์ในอดีตมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (The Role of The Learner's Experience)

ในช่วงวัยเด็ก การที่ได้ ไปโรงเรียนก็ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องของวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะไปด้วยความรู้ที่ดี เพราะมีเพื่อนหรือบรรยากาศสนุกสนาน ทำให้ในวันเด็กเรียนรู้วิธีแบ่งปันความรู้และมีพื้นที่มากมายสำหรับข้อมูลใหม่ ๆ ในชีวิต ในทางกลับกันผู้ใหญ่จะมีประสบการณ์อยู่เบื้องหลังทั้งทางด้านวิชาการและสังคม ผู้ใหญ่สั่งสมประสบการณ์มีพื้นฐานเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ยิ่งอายุมากขึ้นก็ยังมีประสบการณ์กว้างขวางมากพร้อมที่จะเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าของการเรียนรู้ ประสบการณ์เหล่านี้จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่หลายประการ อาทิผู้ใหญ่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์กับผู้อื่นได้เป็นการขยายโลกทัศน์ให้กว้างขวางมากขึ้น ผู้ใหญ่มีประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐาน สามารถนำประสบการณ์เดิมไป

เชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ ทำให้ประสบการณ์ใหม่มีความหมายมากขึ้น และผู้ใหญ่มักจะฝึกลงกับความเคยชิน หรือประสบการณ์เดิมที่ผ่านมา จึงทำให้ผู้ใหญ่เปลี่ยนแปลงอะไรได้ยาก เป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่ต้องเน้นเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาผู้ใหญ่ก็คือ

(1) การตั้งอยู่บนกลยุทธ์ในการเรียนการสอนผู้ใหญ่ที่ร่ำรวยไปด้วยประสบการณ์อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการเรียนรู้ เพื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องควรป้อนสิ่งที่พวกเขารู้แล้ว และเปิดตัวแนวคิดใหม่ โดยสิ่งนั้นต้องมีความสำคัญ เพราะหากข้อมูลใหม่ที่ได้นำไปขัดแย้งกับฐานความรู้ที่มีอยู่ พวกเขาจะไม่ยอมรับมัน ผู้สอนต้องผสมผสานความรู้ใหม่รวมเข้ากับประสบการณ์ในชีวิตของพวกเขาอย่างชำนาญ ทำให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการคิดของพวกเขา นั่นคือการใช้เทคนิคประสบการณ์ (Experiential Technique) คือการใช้เทคนิคที่จะดึงประสบการณ์ของผู้เรียนออกมาให้เกิดประโยชน์ เช่น การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) สถานการณ์สมมติ (Simulation Experience) กิจกรรมการแก้ปัญหา (Problem-Solving Activities) การใช้กรณีตัวอย่าง (Case Method) และการทดลอง (Laboratory Methods)

(2) ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ไปตามระดับความสามารถของตนเนื่องจากในชั้นเรียนของผู้ใหญ่นั้น มีความแตกต่างในด้านของประสบการณ์ศึกษาความถนัดทางการเรียน ความสนใจและความสามารถอย่างมากมาย ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน จึงควรจะได้คิดถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในแง่ต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว สำหรับผู้เรียนที่เรียนได้เร็วก็น่าจะกระตุ้นให้เรียนด้วยความก้าวหน้า เช่น ให้เรียนโดยโครงการเฉพาะตัว ส่วนผู้ที่เรียนช้าก็ควรได้รับความมั่นใจว่าการเรียนของผู้ใหญ่ไม่ใช่การเรียนเพื่อแข่งขันกันกับคนอื่น ๆ แต่ว่าเป็นการพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าของตัวเอง

(3) การเรียนรู้ควรจะสัมพันธ์เกี่ยวข้อง และใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนให้เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวความคิดและความรู้นั้น ถ้าหากมีความหมายต่อผู้เรียนแล้ว ผู้สอนควรจะได้ปรับให้เข้ากับประสบการณ์ของผู้เรียนทั้งหลายด้วย ผู้ใหญ่โดยทั่วไปนั้น เรียนโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม หรือด้วยการโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ยังไม่รู้ไปหาสิ่งที่รู้แล้ว นอกจากนั้น ประสบการณ์ของผู้เรียนที่เสนอต่อชั้นเรียน นับว่าเป็นแหล่งของความรู้ที่มีคุณค่ามาก สมาชิกของชั้นเรียนผู้ใหญ่ผู้นั้นมักจะมีประสบการณ์ที่มีคุณค่าแตกต่างกันออกไป ที่จะทำให้ทุกๆ คนได้รับประโยชน์ร่วมกันด้วย

3. การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่นั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของความต้องการความรู้ (Need to Know)

เด็ก ๆ ไปโรงเรียนเพราะเป็นหน้าที่ที่ผู้ปกครองบังคับโดยให้เหตุผลว่าเป็นวิถีทางที่จะทำให้คุณภาพการใช้ชีวิตในอนาคตดีขึ้น ซึ่งอาจจะถูกละทิ้งหากไม่ปฏิบัติตาม แต่สำหรับผู้ใหญ่การเรียนรู้ของพวกเขาเกิดจากการตัดสินใจที่จะเลือกทักษะใหม่ ๆ หรืออาจจะป็นงานอดิเรกที่มีคุณค่า ซึ่งถือว่าเป็นทางเลือกไม่ใช่หน้าที่ ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จำเป็นต้องมุ่งเน้นที่เป้าหมายของการเรียน พวกเขาต้องเห็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สามารถวัดผลได้ และมีระบบที่ชัดเจนในการประเมินความก้าวหน้าของพวกเขา มิฉะนั้นพวกเขาก็จะเดินออกจากชั้นเรียนทันที ซึ่งก่อนการเรียนรู้ผู้ใหญ่ต้องการจะรู้ว่า เพราะเหตุใดหรือทำไมจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ จะได้รับประโยชน์อะไรจากการเรียนรู้ และจะสูญเสียประโยชน์อะไรถ้าไม่ได้เรียนรู้ในสิ่งเหล่านั้น ผู้ใหญ่จึงมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และพึงพอใจ มากกว่าจะให้ผู้อื่นมากำหนดให้ ซึ่งมีแนวทางในการเรียนการสอนดังนี้

(1) ผู้สอนต้องทำหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ต่อการเรียนรู้ที่จะต้องช่วยเหลือผู้เรียนให้ได้รับรู้ถึง ความต้องการรู้ อย่างน้อยที่สุดผู้อำนวยความสะดวกอาจชี้ให้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ที่จะช่วยแก้ไขประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้เรียนหรือคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สำหรับเครื่องมือที่ช่วยให้เขายกระดับการรับรู้ ความต้องการรู้ นั้นอาจจะเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องสมมุติขึ้นก็ได้ และสามารถทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่าง ณ จุดที่เขาเป็นอยู่ในปัจจุบันกับ ณ จุดที่เขาต้องการจะเป็นในอนาคต ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ระบบประเมินบุคลากร (personnel appraisal systems) การหมุนงาน (job rotation) การประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์ (diagnostic performance assessments) เป็นต้น

(2) ครูผู้สอนควรมีแผนงานที่ยืดหยุ่นได้ เกี่ยวกับการสอนซึ่งจะช่วยให้ทั้งครูและตัวผู้เรียนได้มีแนวความคิดที่เด่นชัดว่าเขากำลังทำอะไรอยู่ และจะทำอะไรต่อไป ถ้าหากสามารถเปลี่ยนแปลงการสอนได้ โดยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ตกลงร่วมกัน ซึ่งไม่ควรกำหนดจะไม่ตายตัว และแผนการสอนนั้นๆ อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

4. การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับความพร้อมที่จะเรียนรู้ (Readiness To Learn)

ผู้ใหญ่พร้อมที่จะเรียนรู้เมื่อเห็นว่าการเรียนรู้มุ่งไปที่ชีวิตประจำวัน (life-centered) หรือเน้นที่งาน การแก้ปัญหา (task-centered) มากกว่า ซึ่งแตกต่างกับเด็กที่มีแนวโน้มในการที่จะเรียนรู้โดยอาศัยเนื้อหาวิชาเรียนตามหลักสูตร ตามข้อบังคับของผู้สอน ซึ่งมักจะกำหนดว่า เด็กควรจะต้องเรียน (Ought to) ในสิ่งนั้นสิ่งนี้ เพราะคิดว่าอาจจะมีประโยชน์กับอนาคตของเด็กต่อไป โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของเด็กในขณะนั้น แต่ผู้เรียนผู้ใหญ่จะยอมรับ และสนใจกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อเห็นว่าการเรียนรู้นั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนทำงานได้ดีขึ้น หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ โดยความพร้อมที่จะเรียนรู้จะเป็นผลจากภารกิจพัฒนาการ (developmental tasks) ถ้าสอดคล้องกับความต้องการ ตรงกับปัญหาและสถานการณ์จริงของผู้เรียน ผู้เรียนย่อมมีความพร้อมในการเรียนรู้สูง เกิดเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะสอน (teachable moment) ผู้เรียนย่อมเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความพร้อมของผู้ใหญ่อาจสร้างได้โดยมีต้องรอคอยให้พัฒนาขึ้นมาเองโดยมีวิธีการสร้างดังนี้

(1) มีวิธีการกระตุ้นในรูปแบบของการกระทำ อาจจะในลักษณะของความมุ่งมั่นในระดับสูง และกระบวนการวินิจฉัยตนเองช่วยให้ผู้ใหญ่ได้พัฒนาตนเองซึ่งเรียกว่า “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” (achievement motives) ดังนั้นการจัดหลักสูตรเพื่อการเรียนการสอนของผู้เรียนผู้ใหญ่ จึงควรจะอาศัยสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ซึ่งมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาในชีวิตของผู้เรียนได้

(2) สร้างเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอนและสถานการณ์ของการเรียนรู้ควรเป็นกันเอง เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม เป็นแหล่งของการเรียนรู้ที่มีความสำคัญยิ่ง ผู้สอนควรมีความรับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศ และอำนวยความสะดวกสำหรับอภิปรายในกลุ่ม ทศนคติ การยอมรับ และความเคารพยกย่อง จะเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญของครูผู้สอนในการสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง นอกจากนั้นแล้ว ครูผู้สอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกันได้ โดยการให้ผู้เรียนแนะนำตัวกันเอง และให้อธิบายรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับประสบการณ์และความสนใจ ถ้าหากผู้สอนแสดงบทบาทของตนเองในฐานะผู้เรียนมากกว่าความเป็นผู้สอนแล้ว เขาย่อมจะได้รับความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

(3) สร้างความพร้อมด้วยการจัดสภาพการณ์ทางกายภาพต่างๆไปให้เป็นที่พึงพอใจสำหรับผู้เรียน ได้แก่การจัดโต๊ะ เก้าอี้ และเครื่องมือเครื่องใช้ ควรจะได้รับการพิจารณาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความสุขสบายตามที่ ผู้เรียนต้องการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม ตัวอย่างเช่น ถ้าต้องการให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยเสรีแล้ว ผู้เรียนควรหันหน้าเขาหากันเพื่อจะได้อภิปรายอย่างเต็มที่

(4) ครูผู้สอนควรจะมีเนื้อหาวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี ถ้าหากครูจะช่วยแนะนำแนวการเรียนการสอนให้ได้ผลดี เขาจะต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างเชี่ยวชาญ ต้องรู้ถึงเอกสารและตำราทางวิชาการในสาขานั้นเป็นอย่างดี เพื่อจะได้ช่วยแนะนำแหล่งความรู้ให้แก่ผู้เรียนที่จะได้ค้นคว้าต่อไป รวมทั้งจะได้จัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสมด้วย

5. ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ขับเคลื่อนด้วยแรงจูงใจภายใน (Internal Motivation)

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้นจะมีความพร้อมที่เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และพึงพอใจ มากกว่าจะให้ผู้อื่นมากำหนดให้ และมักจะมีแรงจูงใจในการเรียนรู้จากภายในตนเองมากกว่าแรงจูงใจภายนอก ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เกือบทุกคนไม่ได้เข้าเรียนด้วยเหตุผลจูงใจเพียงอย่างเดียว แต่มีแรงจูงใจหลายอย่างประกอบกัน ผู้เรียนผู้ใหญ่ส่วนมากเข้าเรียนเพราะมีความต้องการที่จะนำความรู้ทักษะไปใช้ ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่บางคนรู้ว่าตนเองจะต้องทำหรือได้รับมอบหมายงานใหม่ที่ต้องใช้ทักษะใหม่ๆ และผู้ใหญ่บางคนเข้าเรียนเพราะต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งสำหรับผู้สอนในการสนับสนุนผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น สามารถทำได้ดังนี้

(1) การสร้างแรงจูงใจ ผู้สอนต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียนและเตรียมผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ด้วยวิธีการ เช่น กำหนดความรู้สึก และน้ำเสียงที่แสดงออกถึงการยอมรับ และเป็นกันเองต่อผู้เรียน, กำหนดสิ่งที่เกี่ยวข้องในการรับสัมผัสของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เนื่องจากคนเราจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดภายใต้ภาวะความเครียด หรือความกดดันที่ระดับต่ำ-ระดับกลาง ถ้าระดับความเครียดหรือความกดดันในการเรียนสูงจะกลายเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ สื่อวัสดุการเรียนที่ใช้ควรจัดให้ชัด สบายตา มีส่วนช่วยลดภาวะความเครียดหรือความกดดันได้อย่างหนึ่ง การวางแผนให้มีระยะเวลาสำหรับหยุดพักบ่อยๆ แม้แต่การหยุดพักเหยียดขา แขน ลำตัว สัก 2 นาทีก็สามารถช่วยลดภาวะความเครียด หรือความกดดันเช่นกัน ช่วงการบรรยายควรให้มีการหยุดพักทุก ๆ 45-60 นาที แต่ถ้าสถานการณ์การเรียนการสอน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมาก การหยุดพักสามารถยืดไปหลังจากการเรียนการสอน 60-90 นาทีแล้ว เป็นต้น และการกำหนดความง่าย ความยากของบทเรียน หรือกิจกรรมการเรียนก่อนล่วงหน้าและวางแผน ช่วงการให้รางวัล หรือแรงเสริมผู้เรียนในการประสบความสำเร็จ รวมทั้งการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ที่เป็นการเฉพาะเรื่องไม่ใช่เรื่องทั่ว ๆ ไป

(2) การให้แรงเสริม (Reinforcement) เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมากในกระบวนการเรียนการสอน การให้แรงเสริมเป็นตัวกระตุ้นการแสดงออก และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือถูกต้อง แรงเสริมโดยทั่วไปมี 2 ประเภท คือ แรงเสริมทางบวก และแรงเสริมทางลบ กล่าวคือ แรงเสริมทางบวก โดยทั่วไปจะใช้กับทักษะใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพฤติกรรม ถ้าพฤติกรรมที่ดีก็ให้รางวัลด้วยการชมพุดยกย่องและอื่น ๆ เพื่อเสริมพฤติกรรมนั้นให้มากยิ่งขึ้น ส่วนแรงเสริมทางลบนั่นโดยทั่วไปแล้วมีการใช้แรงเสริมทางลบในการสอนทักษะใหม่ เพื่อพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผลการของการใช้แรงเสริมทางลบคือการหดหาย นั่นคือผู้สอนใช้แรงเสริมทางลบจนกระทั่งพฤติกรรมที่ไม่ดีหายไป อย่างไรก็ตามผู้สอนควรพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยการประยุกต์ใช้แรงเสริมทั้งทางบวกและทางลบให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ดี เพื่อช่วยผู้เรียนผู้ใหญ่จำในสิ่งที่ผู้เรียนกำลังเรียนหรือสนใจอยู่

(3) ผู้สอนควรจะมีภาวะกระตือรือร้นเกี่ยวกับวิชาที่สอน และการสอนวิชานั้นๆ ด้วยโดยที่ความกระตือรือร้นนั้นสามารถถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อีกด้วย ครูที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ตัวเองมีความกระตือรือร้นและพึงพอใจในการสอน จะมีผลทำให้นักเรียนเป็นผู้กระตือรือร้นและเอาใจใส่ในการเรียนด้วย ความกระตือรือร้นนั้นนับว่าเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้

6. ข้อผิดพลาดมักเป็นครูที่มีค่าที่สุด (Mistakes Are The Most Valuable Teacher)

ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งหมายความว่าผู้ใหญ่จะได้รับการสนับสนุนให้สำรวจเรื่องราวของตนเองโดยตรงและเรียนรู้จากความผิดพลาดของพวกเขา การที่ได้เข้ามาเรียนและยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษา ก็เพราะว่าเขาขาดความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา ปัจจุบัน ดังนั้นเขาจึงต้องการที่จะนำความรู้ไปใช้ในอนาคตอันใกล้หรือโดยเร็วที่สุด ที่สามารถนำไปใช้ได้ทันทีทันใด ด้วยการอาศัยปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนสามารถทำได้ดังนี้

(1) ผู้สอนควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้โดยอาศัยจากปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชาการ ด้วยการสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมในสถานการณ์จริง หรือจำลองสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมของเขานั้นได้นำไปสู่ผลลัพธ์ที่แท้จริงได้ ซึ่งสามารถส่งผลให้มีโอกาสที่จะทำผิดพลาดในกระบวนการทำงานน้อยลง และสามารถพัฒนาความรู้ประสบการณ์ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง หรือเพื่อนำความรู้ไปแก้ปัญหาวិชีวิตประจำวันให้ได้

(2) การสร้างให้ผู้เรียนยอมรับว่าประสบการณ์ในด้านการสอนนั้นช่วยทำให้เขามีโอกาสในการพัฒนาตัวเอง ถ้าหากครูคิดว่าตัวเขาเป็นเสมือนผู้เรียนคนหนึ่งด้วยแล้ว ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อ ผู้เรียนจะเป็นการกระตุ้นได้มากกว่า การที่เขามีความคิดว่าตัวเองมีความรู้ดีที่สุด นอกจากนั้นแล้วทัศนคติของครูยังเป็นพลังที่เข้มแข็งในการชี้แจงบรรยากาศของกลุ่ม และทัศนคติของผู้เรียนด้วย

(3) วิธีการสอนที่ใช้กับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ควรแตกต่างและแปรผันกันไป ในแต่ละโอกาสหรือสถานการณ์ของการสอน ครูสามารถเลือกใช้วิธีการสอนได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การสอนถึงปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หรือบ้านพักในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ครูผู้สอนอาจจะใช้วิธีการบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวเหล่านั้น ประกอบกับการฉายภาพยนตร์ การอภิปรายปัญหาต่างๆ จากสมาชิกภายในกลุ่ม รวมทั้งการจัดทัศนศึกษาประกอบ ครูที่ดีและมีความชำนาญการสอนจะสามารถเลือกใช้วิธีการต่างๆ ให้เป็นไปตามสถานการณ์และความต้องการของ ผู้เรียน เพราะว่าการทำเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมตลอดเวลา และเป็นไปตามความแตกต่างของบุคคลด้วย

7. ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ควรจะต้องมีบทบาทในกระบวนการออกแบบหลักสูตร

หลักการสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่คือผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างแข็งขัน เพื่อให้พวกเขามีพลังและมีแรงจูงใจ พวกเขาควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเนื้อหา การประเมินประสิทธิภาพและการสร้างเกณฑ์การฝึกอบรม ทำแบบสำรวจเพื่อรับข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) ให้ผู้เรียนระดมความคิดในหลักสูตร ทำการทดสอบเพื่อระบุช่องว่าง ว่าผู้เรียนจะสามารถปรับเส้นทางการเรียนรู้ในแบบของตัวเองและเลือกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และการงานของพวกเขา กล่าวคือเป็นการสร้างแหล่งข้อมูลที่จะช่วยให้พวกเขาสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้และจัดการกับปัญหาเฉพาะบุคคลได้ทันที

(2) ผู้เรียนควรจะได้มีส่วนร่วมในการเรียน และความรับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนรู้เพราะว่าวิธีการที่ดีที่สุดในการเรียนรู้คือการกระทำ ถ้าหากผู้เรียนได้กระทำบางอย่างหรือพูดแสดงความคิดเห็นบางอย่าง ก็ย่อมจะดีกว่าการที่เพียงแต่นั่งเฝ้ามองดูคนอื่น ๆ หรือนั่งฟังคนอื่น ๆ พูดเฉยๆ เท่านั้น โดยทั่วไปนั้นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีชีวิตชีวาจะเรียนรู้ได้มากกว่า

ผู้เรียนจะเรียนได้มากขึ้น ถ้าหากเขารู้สึกว่าตัวเองต้องมีความรับผิดชอบต่อกระบวนการภายในกลุ่มด้วยเหตุนี้ ผู้สอนที่ฉลาดควรจะใช้วิธีการหลายๆ ด้านเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มที่สามารถจัดดำเนินการได้ด้วยตัวเอง จะได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้มากกว่ากลุ่มที่ต้องอาศัยครูผู้สอน

กลุ่มโดยสรุปพัฒนาการและการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ นั้น เป็นความรู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยตรง ซึ่งผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ทั้งจิตวิทยาการพัฒนาการ จิตวิทยา ผู้ใหญ่ และทฤษฎีการเรียนรู้ มีความสำคัญอย่างมากในการที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบ สาระสำคัญจากทฤษฎีนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับ ผู้ใหญ่ ได้นำไปประยุกต์กับเทคนิคการสอนผู้ใหญ่ และสิ่งสำคัญที่ไม่ควรละลืม คือ ครูผู้สอน ผู้ใหญ่ควรจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น